

Het verbond

Zadie Smith

Het verbond

Vertaald door Kitty Pouwels en Anne Jongeling

2019 Prometheus Amsterdam

Voor Maud

Oorspronkelijke titel *Grand Union*

© 2019 Zadie Smith

© 2019 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en
Kitty Pouwels en Anne Jongeling

Omslagontwerp DPS Design & Prepress Studio

Illustratie omslag Granny Nanny (ook wel Nanny of the Ma-
rooms) afgebeeld zoals op het vijfhonderddollarbiljet van de Bank
of Jamaica/Shutterstock

Foto auteur Dominique Nabokov

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 4368 8

Hoe kan iemand dat niet zijn

'Yesterday Down at the Canal', Frank O'Hara

Inhoud

De dialectiek	9
L'éducation sentimentale	13
De Lazy River	35
Woorden en muziek	46
Precies goed	56
Ouderlijke ochtendinzichten	75
Downtown	81
Miss Adele tussen de korsetten	91
Stemming	119
Ontsnapping uit New York	133
Pittige week	147
Tot aan de president!	175
Twee mannen komen in een dorp	194
Kelso gedeconstrueerd	202
Geblokkeerd	223
De rot	230
Voor de koning	237
Nu meer dan ooit	250
Het verbond	265
Woord van dank	269
Verantwoording	271

De dialectiek

‘IK ZOU GRAAG MET ALLE dieren op goede voet willen staan,’ zei de vrouw tegen haar dochter. Ze zaten op het gruiszige strand van Sopot en keken uit over de koude zee. De oudste zoon was naar de winkelboulevard. De tweeling zat in het water.

‘Maar dat is niet zo!’ riep de dochter. ‘Totaal niet!’

Het was waar. Wat de vrouw had gezegd was waar qua intentie, maar wat het meisje had gezegd was ook waar, qua realiteit. Rund-, varkens- en lamsvlees liet de vrouw weliswaar staan, maar ze at met smaak vele andere dieren, ’s zomers behing ze de bedompte keuken van hun stadsflatje met vliegenstrips en ze had ooit (al wist haar dochter daar niets van) hun hond een trap gegeven. In die tijd was de vrouw zwanger geweest van de vierde, en opvliegerig. De hond was haar op dat moment net één verantwoordelijkheid te veel.

‘Ik zeg niet dat het zo is. Ik zeg dat ik het graag zou willen.’

De dochter liet een schamper lachje horen. ‘Lekker makkelijk.’

En ja, op dat moment had de vrouw een half afgekloven kippenvleugeltje in haar hand, dat ze raar omhooggestoken hield zodat er geen zand aan kwam, en het onderwerp was bij haar opgekomen door de zichtbare botjes in de kippen-

vleugel en de gemartelde aanblik van het dunne, gebarbecuede vel dat zich tussen die botjes spande.

‘Ik vind het hier stom,’ zei de dochter beslist. Ze wierp een vuile blik op de strandwacht, die opnieuw het modderige water in moest waden om de enigen in zee – de jongere broers van het meisje – te waarschuwen dat ze niet voorbij de rode boei mochten. Ze zwommen niet; ze konden niet zwemmen. In de stad kon je nergens zwemles krijgen, en de zeven dagen die ze elk jaar in Sopot doorbrachten was een te korte tijd om het te leren. Nee, ze sprongen tegen de golven op en werden erdoor omvergegooid, even onvast op hun voeten als pasgeboren kalveren, hun borstkas grijs van dat vreemde slib langs de zeerand, als een dikke veeg die daar door God met een vieze duim was aangebracht.

‘Waar slaat het op,’ vervolgde de dochter, ‘om een badplaats te bouwen bij zo’n gore, onaanlokkelijke zee.’

De moeder hield haar mond. Vroeger ging ze altijd met haar eigen moeder naar Sopot, en haar moeder weer met háár moeder. Al minstens tweehonderd jaar kwamen hier mensen om de stad te ontvluchten en hun kinderen wild te laten rondrennen op de pleinen. Uiteraard was het slib geen vuiligheid, het was puur natuur, al had de vrouw nooit iemand horen vertellen wat voor natuurlijk spul het precies was. Ze wist alleen dat ze al hun badgoed elke avond grondig moest uitspoelen in de wasbak van het hotel.

Ooit had de dochter van de vrouw genoten van de zee bij Sopot en alles wat erbij hoorde. De suikerspinnen en de glimmende imitatie-autootjes – Ferrari’s en Mercedesen – op batterijen waarmee je kriskras door de straten kon rijden. Ze had net als alle kinderen die naar Sopot komen met de

grootste lol haar stappen geteld als ze over de beroemde houten pier boven de zee liep. Wat de vrouw het allerfijnste aan dit soort badplaatsen vond was dat je deed wat de anderen ook deden, zonder na te denken, opgaand in de groep. Voor een vaderloos gezin zoals zij dat nu waren, was dat collectieve aspect de perfecte camouflage. Hier bestonden geen individuele mensen. In de stad daarentegen was de vrouw een individu, en wel een uitermate onfortuinlijk individu, opgezadeld met vier vaderloze kinderen. Hier was ze een van de vele moeders die suikerspinnen kochten voor het hele gezin. Haar kinderen waren als alle kinderen, hun gezichten gingen schuil achter wolken roze zoetheid. Alleen werkte de camouflage dit jaar niet voor haar dochter. Want die stond op het punt zelf een vrouw te worden, en als ze in zo'n belachelijk speelgoedautootje zou stappen, zaten haar knieën tegen haar kin geperst. Zij had besloten alles in Sopot, en haar moeder en de wereld walgelijk te vinden.

‘Het is een streven,’ zei haar moeder bedaard. ‘Ik zou willen dat ik een dier, welk dier dan ook, in de ogen kon kijken zonder daarbij een greintje schuld te voelen.’

‘Ha. Dat staat dus helemaal los van het dier zelf,’ zei het meisje bijdehand terwijl ze eindelijk haar handdoek losmaakte en haar kostbare jongvolwassen lichaam blootgaf aan de zon en de gluurders die volgens haar nu overal zaten, achter elke hoek: ‘Zoals altijd gaat het weer alleen maar over jou. Alweer zwart! Mam, er bestaan ook badpakken in andere kleuren, hoor. Jij maakt overal een rouwstoet van.’

Het papieren bakje waar de gebarbecuede stukjes kip in hadden gezeten moest zijn weggewaaid. Hoe warm het ook werd in Sopot, altijd leek die noordoostenwind te waaien,

altijd werden de golven opgezweept tot ‘witte paarden’, altijd zou het bordje van de strandwacht er staan en nooit zou er een veilig moment komen om te zwemmen. Het was moeilijk het leven de kant op te sturen die jij wilde. Nu zwaaide ze terug naar haar zwaaiende zoontjes. Maar de twee hadden alleen maar gezwaaid om hun moeders aandacht te trekken, zodat die zou zien hoe ze zich met hun tong onder hun onderlip en de handen onder hun oksels schaterlachend omver lieten werpen door de zoveelste reuzengolf. Hun vader, die – voor de mensen in Sopot – net zo goed hier ergens om de hoek wat te drinken aan het kopen kon zijn voor zijn gezin, was in werkelijkheid geëmigreerd, naar Amerika, en bevestigde nu in een of andere megafabriek portieren aan auto’s in plaats van als medebeheerder in een kleine garage te werken, zoals hij voorheen best benijdenswaardig deed, voor hij vertrok.

Ze schold niet op hem en schilderde hem niet als een domoor af tegen haar kinderen. In die zin was het chagrijn van haar dochter of de kinderlijke roekeloosheid van haar zoons niet haar schuld. Maar heimelijk hoopte ze dat zijn dagen bruut en donker waren en stelde ze zich voor hoe hij in die typische armoe leefde waar Amerikaanse steden, zo had ze gehoord, in grossierden. Terwijl haar dochter de strakke huid van haar buik met een soort bakolie insmeerde, legde de vrouw haar kippenvleugeltjes discreet in het zand en trapte er schielijk nog wat zand overheen, alsof het een drol was die ze wilde begraven. En de kuikens staan met honderdduizenden, misschien zelfs miljoenen op een loopband, elke dag van de week, en worden omgedraaid door kippensorteerders die alle mannetjes in gigantische versnipperaars vegen waar ze levend worden fijngehakt.

L'éducation sentimentale

IN DIE TIJD SCHRIKTE ZE mannen af. Maar ze begreep niet waarom en zocht het antwoord in onbetrouwbare bronnen. Vrouwenbladen, vrouwen zelf. Later, op middelbare leeftijd, kwam ze tot andere conclusies. Lag op het grasveldje bij het Serpentine Café bewonderend te kijken naar een peuter, haar eigen zoon, die in en uit het pierenbadje dribbelde. Opeens stond haar dochter naast haar: 'Je kijkt naar hem alsof je verliefd op hem bent. Alsof je een schilderij van hem wilt maken.' Deze dochter was net uit de zwembijver gekomen, ze zat onder het kroos. Aan het achterste van de peuter hing een enorme doorweekte luier, die begon uit te harden als klei. Het was iets om over na te denken. In het meer stond een vijftwintig meter hoge mastaba van Christo, die bestond uit een grote hoeveelheid opeengestapelde roze en paarse tonnen. Waterfietsers laveerden eromheen. Stoere vrouwen in wetsuits zwommen erlangs. Meeuwen zaten en scheten erbovenop. Ook dat was bedoeld als iets om over na te denken. De wolken weken uiteen en de nazomerzon streelde Christo's eeuwige huis en al het andere, zelfs het woedende groene gezicht van haar dochter. Zowel de vrouwenbladen als de vrouwen legden de nadruk op fouten en

tekorten. Het probleem was dat je iets ‘miste’. Nu, een kwarteeuw later, snapte ze dat dat vermeende tekort in feite een onhandig teveel was geweest. Een teveel van wat? Is het mogelijk een teveel aan ‘ik’ te hebben?

Maar het was waar: ze had mannen altijd gezien als muzen. Hen altijd zo behandeld.

Darryl was de eerste geweest die het fijn vond. Hij was niet heel lang. Maar zo mooi! Hij bezat het Afrikaanse achterwerk dat ze zelf had willen hebben; hij was helemaal compact en gespierd. Prachtige pik, niet te dramatisch, geschikt voor velerlei situaties. Ze vond ’m het mooist als hij platgedrukt tegen zijn buik aan lag, wijzend naar een wollige streep haartjes die zich een weg omhoog baande en op zijn symmetrische borstkas uitliep in twee zachte vlakken. Zijn tepels waren alert, ze reageerden prompt en enthousiast op de wereld, als de trillende voelsprietten van een insect. Het enige deel van haar lichaam dat zo was, waren haar hersenen. Met name zijn hoofdhaar bewonderde ze, zacht en egaal, zonder hoekige randen. Haar eigen haar was helemaal afgeschoren na jaren te zijn mishandeld door de chemicaliën van de kapper. Ze maakte een nieuwe start, in de hoop dat het dikker zou worden en de Afrikaanse roots zouden herleven, maar in dat kleine universiteitsstadje had niemand ooit zoiets gezien en ze werd onbedoeld een sensatie. Maar hij wist hoe het zat.

‘Heb je Darryl al ontmoet?’

‘O, je móet echt kennismaken met Darryl! Absoluut!’

De hele universiteit stond erop dat zij tweeën elkaar leer-

den kennen. In totaal waren er op de campus slechts vier zwarte mensen. ‘Darryl, Monica. Monica, Darryl! Eindelijk!’ Ze probeerden beledigd te zijn maar eigenlijk was alle hulp welkom, want ze waren verlegen. Ze zaten met hun benen bungelend boven het water en ontdekten dat ze op tien minuten afstand van elkaar in hetzelfde deel van Londen waren opgegroeid zonder elkaar ooit te zijn tegengekomen, en dat aan hun cijferlijst vergelijkbaar minimale eisen waren gesteld – voor haar een paar achten, voor hem een paar zevens – om óf te laten zien hoezeer ze het waard waren óf hoe weinig er van hen werd verwacht óf hoe progressief deze onderwijsinstelling was. Welk van de drie was moeilijk te zeggen. Allebei waren ze met klinkende cijfers over deze lage horde gevlogen. Als sociaal experiment waren ze onberispelijk.

Het was hun duidelijk geworden dat ze er voor de universiteit en op papier in grote lijnen hetzelfde uitzagen. Maar zij wisten wel beter. Straatnamen, schoolnamen, de aan- versus afwezigheid van een vader. Door de *Metro* bladerend tussen Darryls halte en die van haar – ze had hem in geen vijftwintig jaar gezien – las ze een gruwelijk nieuwsbericht en dacht: tja, mijn lagere school heeft een Engelse voetballer en tweeënhalve popster voortgebracht; die van Darryl deze grijnzende idioot die zojuist iemand in Irak heeft onthoofd. Aan de andere kant had de allereerste jongen die Monica ooit had gekust later in een fish-and-chipstent een man doodgestoken, ongeveer in dezelfde tijd dat zij afstudeerde. Van Darryls halte tot die van haarzelf zat ze zich loom af te vragen hoe haar leven eruit zou hebben gezien als ze met Darryl was getrouwd, of met die moorddadige jongen, of

met helemaal niemand. Waarschijnlijk had haar man zijn eigen saai kaart vol onbetreden paden. Op middelbare leeftijd word je conventioneel. De keuzes die je in de loop van de tijd hebt gemaakt doen zich voor als zijtakken van de solide eiken langs het bovengrondse stuk bij Kensal Rise. Je wordt grijs en breed in de heupen. Toch zag ze op vrolijker dagen dezelfde kleine, hoge borsten, dezelfde krachtige lange benen, het vertrouwde, heerlijke bruine dier van vroeger naar zich terugkijken; vrijwel nooit ziek en oersterk. Hoeveel daarvan was werkelijkheid? Hoeveel illusie? De vraag van de eeuw, wat haar betrof. En het verschil tussen nu en als twintigjarige was dat ze het nooit zeker wist, het kon elk moment weer anders zijn. Volgende halte: Canonbury. Volgende halte: overgang en geen jeans meer. Of toch niet? Blinde wormen die via hun lijfje modder loswoelen zijn een betere metafoor voor wat er gebeurt dan niet-ingeslagen paden of niet-ontloken takken. Maar geen enkele metafoor geeft het helemaal weer. Het is hopeloos.

Zes maanden voor ze Darryl leerde kennen, toen ze nog in Londen woonde, bracht ze een interessante zomer door met een twee meter lange assistent-fotograaf, een witte jongen uit Brixton, voormalig skateboarder, die ooit een grote naam was geweest in de graffiti. Op het Bakerloo-traject reed een trein met aan één kant een van zijn paarse draken. Ze ontdekte een irrationele bewondering voor heel lange mensen. Voor hem neerknielen voelde als een soort erediens. Op een dag zaten ze in bad en diste ze de ene mop na de andere op en maakte hem aan het lachen, maar als een stand-upcomedian bleef ze maar doorgaan om meer gelach te oogsten,

wat steeds stroever ging en steeds minder opleverde: zachter gelach, gezucht. Ze gooide het over een andere boeg. Een lange lofzang op zijn staalblauwe ogen, zijn Leni Riefenstahl-kapsel en zijn drieëntwintig centimeter lange onbesneden penis. Bevangen door experimenteerdrijf dook ze met haar hoofd onder water en koerste met open mond op hem af. Hij stapte het bad uit, ging naar huis, liet een paar dagen niets horen en schreef haar vervolgens een brief op hoge poten over hoe het voelde om met een nazi vergeleken te worden. Een brief! Toen ze op de universiteit begon hield ze dit schrikbeeld voor ogen. Niet over hen praten alsof ze objecten zijn, dat vinden ze niet prettig. Zij willen het subject zijn, in elke situatie. Jij moet niet proberen het subject te zijn. En probeer ze niet aan het lachen te maken, en zeg niet dat ze er goed uitzien.

*

Voor Darryl konden al die regels worden bijgesteld. Hij was goedlachs en genoot van fysieke aanbidding. Elke agressie was hem vreemd. Hij ging op zijn rug liggen wachten om aanbeden te worden. De makkelijke manier was hem pijnloos in haar lichaam te nemen, hem op te slokken en voor even onderdak te bieden, tot het tijd was om hem weer vrij te laten. Maar het waren de jaren negentig: de taal stond niet aan haar kant. Je 'liet' een man niet vrij, ze 'trokken zich terug'. Zij waren het subject. Het was normaal geworden ze in het café te horen vuilbekken, verrukt over de nieuwe vrijbrief om op luide toon over seks te praten: 'Ik ramde 'm erin' of 'Ik neukte haar in haar reet'. Maar bij Darryl ont-

dekte Monica dat dat alleen maar grootspraak was, mannelijke bravoure, en dat de gulle overvloed feitelijk juist de andere kant op ging. Op een middag, nadat ze de college-ochtend neukend hadden doorgebracht, probeerde ze het idee op hem uit: ‘In een matriarchaat zouden vrouwen tegen hun vriendinnen opscheppen: “Ik nam hem op in mijn anus. Ik liet zijn penis compleet verdwijnen. Ik maakte zijn ding echt helemaal weg en hield het diep in me tot hij niet eens meer bestond.”’

Net op dat moment veegde Darryl zich met een bedenkelijke blik op de bruine vlekken schoon met een tissue. Hij stopte ermee en lachte, maar ging toen weer op haar blauwe, spermabevlekte futon liggen en fronste opnieuw zijn wenkbrauwen, serieus nadenkend over haar idee (hij studeerde sociaal-politieke wetenschappen).

“Ik slokte hem finaal op,” vervolgde Monica, steeds luidder zonder het zelf te merken, “Ik nam zijn vlees in me op en deed het teniet met mijn eigen vlees.”

‘Hm ja... ik weet niet of dat aanslaat.’

‘Waarom niet! Juist lekker.’

Darryl rolde zich boven op haar, niet langer en niet korter, en kuste haar over haar hele gezicht. ‘Weet je wat nog lekkerder zou zijn?’ vroeg hij. ‘Als er geen matriarchaat óf patriarchaat was en de mensen gewoon zeiden: “Onze lichamen werden door liefde samengesmolten en we werden één.”’

‘Doe niet zo walgelijk,’ zei ze.

Er is zo’n gezegde over het straatleven: je kan eruit weggaan, maar de straat komt je achterna. In Darryls geval gold

dat letterlijk. Monica – die geen andere band met de straten had dan in een paar ervan te hebben gewoond – had niet meer meegenomen dan wat foto's, een plant en een nep-Senufokruk die haar moeder op een Keniaans vliegveld had gekocht. Darryl daarentegen bracht Leon mee, een derde-generatie-Ierse kleine crimineel uit South Kilburn. Niet in gedachten of als metafoor, maar fysiek: hij woonde in Darryls kamer op de campus en sliep op een luchtbed dat Darryl elke ochtend liet leeglopen en in een koffer opborg zodat de schoonmaaksters het niet zouden vinden. Het was een vreemde gang van zaken, maar het allergenste vond Monica dat Darryl het niet vreemd vond. Leon en hij deden alles samen; ze waren al bevriend sinds hun derde. Hadden op dezelfde kleuter- en lagere school gezeten en daarna op dezelfde middelbare school. Nu begonnen ze samen aan de universiteit. Ongeacht het feit dat Leon voor alle GCSE-examens was gezakt, in geen enkel vak een A scoorde en niet stond ingeschreven.

Al snel begreep Monica dat een relatie met Darryl automatisch een relatie met Leon inhield. De twee vrienden aten samen, dronken samen en roeiden samen; zelfs studeren deden ze samen, in die zin dat Darryl naar de bibliotheek ging en Leon met zijn voeten op tafel naast hem zat en luisterde naar *Paul's Boutique* op zijn MiniDisc. Het enige moment waarop Monica Darryl voor zichzelf had, was als ze zijn vlees tenietdeed in het hare, en vaak was dat nog maar een paar minuten voorbij of ze hoorden Leon alweer krachtig beatboxen achter de deur – zijn 'geheime teken'. Dan moesten Darryl en Monica weer in de kleren en gingen ze met z'n drieën op reces: naar het universi-

teitscafé, naar de rivier voor een blowtje, naar het dak van de kerk voor nóg een.

‘Maar het is niet alsof ik niet voor mezelf betaal,’ antwoordde Leon toen Monica op een avond genoeg had geblowd om te suggereren dat hij misbruik maakte van de goedheid van haar liefje. ‘Ik lever mijn deel, of niet soms?’

Niemand kon dat ontkennen. Hij voorzag de hele universiteit van wiet, xtc en indien verkrijgbaar paddo’s, plus van wat hij graag mocht omschrijven als ‘de goedkoopste coke ten noorden van de M4’.

Leon droeg nu eens het ene, dan weer het andere Kappa-joggingpak. Op erg kille dagen werd dit aangevuld met een fluorescerend geel gewatteerd jack en een fluwelige herenpet. Op warme dagen combineerde hij de broek van het joggingpak met een onderhemd dat een pezig, strakgespannen, spookwit lijf onthulde. In alle weersomstandigheden liep hij op authentieke British Knight-sneakers uit de jaren tachtig: hij liet ze overkomen uit Japan, vóór het internet, toen dat nog niet zo makkelijk was. Hij zag er anders uit dan alle anderen en viel toch niet op: zijn gezicht was alledaags, niet onprettig om te zien, niet mooi en niet lelijk. Kort blond haar dat stijf overeind stond van de gel, blauwe ogen, diamantje in zijn linkeroor. Hij was de vleesgeworden ‘blanke jongere’ zoals die in politierapporten figureert. Hij kon voor je neus je auto stelen en dan zou je hem in een line-up nog niet kunnen aanwijzen. Toch was hij voor het eind van het eerste trimester alom bekend en geliefd. Sommige mensen kunnen ‘met iedereen overweg’. In een omgeving waarin iedereen ernaar streefde om iemand te zijn – indruk te

maken, een image te creëren – werd hij bewonderd om zijn consistentie. Hij praatte tegen de chique meisjes hetzelfde als tegen de koorbursalen, de bètastudenten uit het noorden, wiskundige genieën uit de arbeidersklasse, de twee Afrikaanse prinses, de voormalige Territorial Army-leden die de universiteit bewaakten, de joodse intellectuelen uit Noord-London, de marxistische masterstudenten uit Zuid-Amerika, de vrouwelijke universiteitspastor en – toen het uiteindelijk misliep – tegen het universiteitshoofd in eigen persoon. Zijn aantrekkingskracht lag deels in het visioen dat hij bood van een studentenleven zonder enige studielast. Al die fantasieën uit de folders waarmee de studenten warm waren gemaakt – afbeeldingen van jonge mensen die in boten over de rivier gleden of filosofische gesprekken voerden in het hoge gras – dat leven was alleen voor Leon werkelijkheid geworden. Vanuit de glas-in-loodkoepel van de bibliotheek kon Monica hem beneden op zijn gemak in de wei zien liggen, rook uitblazend in de snoet van een koe, of in een punter zien zitten met een groep eerstejaars en een fles cava. Intussen schreef en herschreef zij haar scriptie over achttiende-eeuwse natuurpoëzie. Monica's leven was één en al werk.

's Avonds was ze alweer hard aan het zwoegen om erachter te komen of de g-spot echt bestond dan wel een ideologisch waanbeeld van het jarenzeventigfeminisme was. Met haar wijsvinger kon ze diep vanbinnen een soort verhoogd plekje ter grootte van een penny voelen, naar de maagwand toe gericht, en het idee was dat als zij op Darryl ging zitten met haar benen heel strak om hem heen geslagen en hij datzelfde

deed, en ze allebei, terwijl ze rechtop bleven, ritmisch bewogen en luisterden naar Foxy Brown, dat de kwestie dan eindelijk kon worden opgelost. Maar Leon zat in haar hoofd.

‘In de tuinen bij die landhuizen – van die klassieke tuinen – hielden ze gewoonlijk een kluzenaarstype. Ergens in een groepje bomen of midden in een doolhof. Hij was echt, als een echte dakloze, en hij zat daar gewoon zo’n beetje te niksen terwijl in het landhuis en de tuinen verder alles draaide om hard werk, om arbeid en kapitaal. Hij was de vrolijke noot. En volgens mij is Leon in wezen zoals die kluzenaar.’

‘Ik wil nu echt niet over Leon praten.’

‘En als die chique meiden het met hem doen, dan is dat zoiets als Lady Zus-en-zo die het landhuis uitkomt voor een bezoekje aan de kluzenaar.’

‘Ik zie Leon meer als een soort officieel aangesteld feestbeest. Of ons gemeenschappelijke universiteitshuisdier. Een guppy in het aquarium. Hem zo bléék, hem net als guppy!’

‘O – ik raak oververhit.’

‘Jij meisje, weet jij wel ik hóu van dat hete zweet? Jij zweeten kan als grote vrouwen!’

‘Grote vrouwengék. Echt, ik ga komen nu – ik hou het niet meer.’

‘Ik dacht dat we op zoek waren naar je geheime tuintje? Ik wilde het nog opschrijven voor Nancy Friday. Je stelt je vriendinnen teleur.’

Een grapje, maar ze herinnerde het zich nu nog.

Het was voor Monica heel belangrijk dat Leon gepakt zou worden. Ze zei het nooit hardop en liet het Darryl niet merken, maar ze voelde het wel. Zo jong als ze was, stond ze

heimelijk aan de kant van het gezag. Aanvankelijk was haar hoop gericht op de vrouwen die de kamers schoonmaakten, maar die doorzagen het trucje binnen een paar weken en gaven het nooit aan. Op een ochtend kwam Monica de gemeenschappelijke keuken binnen en zag Leon op het aanrecht zitten, waar hij onder het genot van een kop thee en een ontbijtpeuk doodleuk roddels uitwisselde met een paar van die vrouwen. Reuzegezellig. Het enige wat Monica ooit van de schoonmaaksters kreeg was een stilzwijgend misprijzen. Het waren vaak Ierse dames van middelbare leeftijd die de pest hadden aan hun werk en aan de luie, bevoorrechte en meestal slonzige studenten voor wie ze schoonmaakten. Ze begrepen niet hoezo het halen van een paar miezerige proefwerkjes iemand het recht gaf om drie jaar lang rond te hangen en kennelijk geen ene reet uit te voeren, allemaal op kosten van de belastingbetaler. Maar Monica hechtte sterk aan het idee van een meritocratie – dat was het basisprincipe waarop haar leven berustte. Ergens diep vanbinnen verwachtte ze dat al haar inspanningen op divers gebied elk moment door de aanwezige volwassenen met applaus kon worden beloond. Ze smachtte naar de waardering van de schoonmaaksters en de erkenning van hun klassenverbondenheid, want haar eigen oma was ook een soort schoonmaakster: ze leegde de ondersteken in St. Mary's Hospital. Monica deed erg haar best deze overbelaste dames niet met extra werk of onnodige verzoekjes te bezwaren. Maar soms kon het niet anders. Toen in het zomertrimester de zoete, rotte stank in haar kamer niet meer genegeerd kon worden, vroeg ze bedeesd aan haar schoonmaakdame of die het mysterie van De Stank kon helpen oplossen. Dacht ze misschien,

zoals Darryl, dat er ergens achter het behang een dode muis kon zitten?

‘Sorry hoor, ik ben Columbo niet.’

Met Leon was het anders. De schoonmaaksters wisten zeker dat hij geen enkel respect verdiende, en juist daarom waren ze dol op hem. Hij haalde immers geen betere cijfers dan hun eigen kinderen, maar toch zat hij h er, en alleen al door in de kamer van die zwarte jongen te wonen – en ermee weg te komen – liet hij zien dat er niks bijzonders was aan dat arrogante grut dat dacht dat ze de wereld in hun zak hadden. Ze bakten lekkere koekjes voor hem en adviseerden hem over zijn liefdesleven:

‘Weet je Marlene, het punt is dat ze telkens weer voor m’n deur staat. Darryls deur dan.’

‘Nou, geloof het of geloof het niet, maar ik heb gehoord dat ze een achternichtje van prinses Diana is.’

‘De kakmeiden zijn altijd de geilsten.’

‘In elk geval zijn ze de onbeschoftsten. Ik zeg het je recht-uit, Leon, wij hierzo vinden allemaal dat je wel wat beters kan krijgen.’

‘Marlene, zit je nou met me te flirten?’

‘O mallerd, hou op!’

‘Je kon m’n moeder zijn, dat besef je toch wel?’

Ze waren iets nieuws aan het uitproberen waarbij hij in witte spiraaltjes op haar borsten klaarkwam en het dan moest op-likken. N og meer werk. Maar het enige wat ze ervan opstak was dat het idee leuker was dan het gevoel van koud zaad op haar borsten. En Leon zat nog steeds in haar hoofd.

‘Hoe ga je het doen met hem?’

‘Wat doen met hem?’

‘Vroeg of laat loopt hij tegen de lamp en dan kunnen jullie allebei vertrekken.’

‘Je mag best vrienden te logeren hebben.’

‘Hij “logeert” hier al negen maanden.’

‘Heb je iets tegen Leon?’

‘Ik heb iets tegen het idee dat een witte jongeman een zwarte jongeman mee de afgrond insleept. Het is volslagen ridicuul.’

‘Volslagen ridicuul’ was een van de nieuwe termen die ze op de universiteit had opgedaan.

“‘Een zwarte jongeman’? ‘Hallo, ik ben Darryl, aange-naam. Ik kom vandaag het sperma van uw borsten likken.’”

‘Je weet wat ik bedoel.’

‘Monica, zonder Leon zou ik hier niet eens zijn.’

‘Waar heb jij het in godsnaam over?’

Toen zei hij iets wat ze niet begreep.

‘Hij gelooft in me.’

Ze hoorde vaak ouders hun jonge kinderen vergelijken met nazi's en fascistische dictators, maar volgens haar vertoonden ze meer overeenkomsten met de Stasi of met elk soort geheime politie. Ze deden niets liever dan elkaar verklikken. Soms kwam ze thuis uit haar werk en vloog er een kind op haar af met een hartstocht die de kinderliefde ver te boven ging, brandend van verlangen om haar te vertellen dat het andere kind iets verschrikkelijks had gedaan. Haar reactie sloeg nergens op: automatisch zei ze: ‘Niet klikken,’ om nog geen tel later door te vragen. Vervolgens moest ze, ondanks hysterisch protest, tegelijkertijd de daad én het verklikken

van de daad veroordelen, en ondertussen de almachtige rechter uithangen die nooit van haar leven een misdaad had begaan of een misdadiger had verkleet. Maar telkens wanneer haar dochters lieflijke mondje trilde van het bijna erotische plezier om de misdadiger te ontmaskeren werd ze onherroepelijk herinnerd aan die keer dat zij, met ongeveer net zo'n uitdrukking op haar gezicht, een anoniem briefje onder de deur van het universiteitshoofd door schoof.

Twee dagen nadat ze het had gedaan was Leon weg. Niemand wist dat zij het was en niemand had een vermoeden, laat staan Darryl. Hij klampte zich aan haar vast alsof zij de reddingsboei was en had geen flauw idee dat ze het schip had doen zinken. Natuurlijk had ze wel gedacht dat hij het rot zou vinden van Leon, maar kennelijk schoot haar voorstellingsvermogen in dezen tekort. Het effect was onthutsend. Hij ging niet meer naar college, voerde eigenlijk helemaal niets meer uit en wilde nergens meer met haar naartoe, niet eens het café beneden. Ze begon zich te voelen zoals de medisch ambtenaar die Elliott van E.T. scheidt. Hij leek weg te kwijnen – zijn hele wereld was verschrompeld en bestond nu alleen nog maar uit haar. Neuken, eten, roken en weer opnieuw. De muizenwalm, de wietwalm en de sekswalm. Er zou een dag komen waarop ze zou willen dat ze een flesje met die geur had en een diepe, verkwikkende snuif kon nemen: *aab*, 1995... Maar toen ze er middenin zat was het niet te harden. Hij wilde alleen maar bij haar zijn, de hele tijd. Het was onnatuurlijk. Als ze over een feestje begon, viel hij tegen haar uit: 'Waarom wil je bij die mensen zijn?'